Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 10.09.2024 www.osw.waw.pl

Rosjanie ostrzeliwują Połtawę. 929. dzień wojny

Andrzej Wilk, Piotr Żochowski

Sytuacja na froncie

Wprowadzenie do walki w rejonie Pokrowska ukraińskich rezerw doprowadziło do względnego ustabilizowania sytuacji. Obrońcy kontrolują Sełydowe, lecz starcia mają trwać na wschodnich krańcach tego miasta. Według części źródeł wznowione zostały walki o zajętą wcześniej przez Rosjan Hrodiwkę – miasteczko na wschód od Myrnohradu. Po kilkudniowej przerwie Rosjanie wyprowadzili nowe natarcie w kierunku zachodnim, rozpoczynając walki o Łysiwkę (między Pokrowskiem a Sełydowem). Jej zajęcie przez wojska rosyjskie znacznie utrudniłoby zaopatrzenie sił broniących Sełydowego oraz operujących na południe i wschód od tego miasta.

Pogłębia się oskrzydlenie sił ukraińskich na zachód od Doniecka. Część obrońców wycofała się, oddając ostatnie pozycje w zachodniej części Krasnohoriwki (walki o to miasto trwały pięć miesięcy) i rejon umocniony wokół wsi Newelśke. Ewakuację sił ukraińskich utrudniają rosyjskie postępy na zachodnim brzegu rzeki Wołcza, gdzie walki toczą się w pobliżu węzłowych miejscowości Ukrajinśk i Hirnyk, a także wzdłuż biegnącej równoleżnikowo rzeki Łozowa. Droga odwrotu ukraińskiego zgrupowania (jego pozostałości na zachód od Doniecka szacowane są na ok. 3 tys. żołnierzy) wiedzie przez ww. rzeki.

Rosjanie zintensyfikowali działania na południowy zachód od Doniecka, oskrzydlając Wuhledar. Po zajęciu przez agresora leżącego na północ Wodianego zaopatrzenie miasta możliwe jest wyłącznie drogami gruntowymi. Sytuację obrońców utrudniają postępy rosyjskie na południe od Wuhledaru (jednostki rosyjskie przekroczyły rzekę Kaszłahacz) oraz na zachód od tego miasta – trasą w kierunku Wełykiej Nowosiłki. Rosjanie zajęli tam Preczystiwkę, z której biegnie droga do Kurachowego, i podeszli pod Zołotą Nywę, skąd prowadzi droga do Pokrowska (obie w kierunku północnym). Siły agresora kontynuują również natarcie na zachód z zajętej wcześniej węzłowej Kostiantyniwki.

Siły ukraińskie krótkotrwale odzyskały pozycje w północnej części Nju-Jorku, czym umożliwiły ewakuację żołnierzy okrążonych na terenie zakładów chemicznych. Wypierając Ukraińców, wojska rosyjskie wkroczyły do leżącej pomiędzy Nju-Jorkiem a Toreckem Nelipiwki. Poczyniły też kolejne postępy w Toreckiu, zajmując kolejne kwartały we wschodniej części miasta, a także na zachód od Nju-Jorku.

Agresor wypiera siły ukraińskie z ostatnich pozycji na wschód od kanału Doniec–Donbas w rejonie Czasiw Jaru. Przekroczył kanał na północ od miasta, lecz w nim samym nie osiągnął znaczących postępów. **Na północny wschód od Kupiańska Rosjanie opanowali ruiny wsi**

Synkiwka, o które walki toczyły się z przerwami od lutego 2023 r. Poczynili również kolejne postępy na południowy wschód od miasta w kierunku rzeki Oskoł.

Ukraińskie operacyjno-strategiczne zgrupowanie wojsk Tauryda potwierdziło aktywizację sił rosyjskich w obwodzie chersońskim. Według części źródeł Rosjanie zajęli kilka większych wysp u ujścia Dniepru (wcześniej wycofały się z nich wojska ukraińskie) i przeprowadzili rozpoznanie na jego prawym brzegu, opuszczonym w listopadzie 2022 r. Wzrosła także aktywność artylerii i dronów agresora. Najprawdopodobniej głównymi celami jego działań są wiązanie sił ukraińskich w obwodzie chersońskim oraz powstrzymanie dalszego przerzucania pododdziałów stamtąd do obwodów kurskiego i donieckiego.

Linia frontu w obwodzie kurskim ustabilizowała się, a ograniczone posunięcia na rzecz poprawy sytuacji taktycznej podejmują obie strony. Ostatnie nieznaczne postępy terenowe wojska ukraińskie odnotowały 7 września. W wywiadzie dla stacji NBC 5 września prezydent Wołodymyr Zełenski stwierdził, że działania ukraińskie w obwodzie kurskim zmusiły Rosjan do przerzucenia tam ok. 60 tys. żołnierzy, co należy traktować jako element wojny informacyjnej. Ukraińskie i zachodnie źródła szacują rosyjskie zgrupowanie w obwodzie kurskim na nie więcej niż 30 tys. żołnierzy. Mają to być siły porównywalne z zaangażowanymi przez stronę ukraińską.

Rosyjskie ataki powietrzne

3 września dwa rosyjskie pociski Iskander-M uderzyły w budynek Wojskowego Instytutu Łączności w Połtawie, pełniącego obecnie funkcję jednego z centrów szkolenia armii ukraińskiej. Zginęło 55 ukraińskich wojskowych, a rany odniosło 328 (brak doniesień o ofiarach cywilnych). Akcję ratunkową zakończono 5 września, a w kolejnych dniach w następstwie odniesionych obrażeń zmarły jeszcze trzy osoby. **Atak przyniósł największą jednorazową potwierdzoną liczbę ofiar (łącznie zabitych i rannych) od początku rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie.**

Następnego dnia celem wrogich rakiet był Lwów. W miasto uderzyło kilka pocisków (m.in. hipersoniczne kindżały), a w wyniku upadku odłamków i fali uderzeniowej uszkodzonych zostało 188 budynków. Lokalne władze informowały o śmierci siedmiu i ranieniu ponad 60 mieszkańców. **Do ataku z wykorzystaniem aż pięciu pocisków Iskander-M doszło 6 września w Pawłohradzie**, gdzie jedna osoba zginęła, a 82 zostały ranne.

Rosyjskie drony kamikadze niszczą infrastrukturę energetyczną na zapleczu obrońców, ale też ostrzeliwują ją w rejonach przyfrontowych. Uszkodzone zostały podstacje w obwodach charkowskim, dniepropetrowskim, donieckim (7 i 9 września) oraz sumskim (7 i 10 września). Do trafienia obiektu energetycznego doszło także w obwodzie czerkaskim (10 września).

5 września Ministerstwo Obrony Białorusi poinformowało o zestrzeleniu kilku dronów, które wkroczyły w przestrzeń powietrzną tego państwa (ukraińskie Dowództwo Sił Powietrznych donosiło tego dnia o przelocie na Białoruś jednego drona). Według danych ukraińskich od 3 września rano do wczesnych godzin 10 września Rosjanie mieli wykorzystać 39 rakiet (obrońcy deklarowali zestrzelenie 11) i 295 „szahedów" (zneutralizowanych miało zostać 226).

Ukraińskie operacje przeciw Rosji

10 września Ukraina przeprowadziła kolejny zmasowany atak na terytorium FR. Rosjanie powiadomili o zniszczeniu 144 ukraińskich dronów, w tym 20 nad obwodem moskiewskim, a najwięcej – 72 – nad obwodem briańskim. Atakowane miały być lotniska i obiekty kompleksu paliwowo-energetycznego, nie ma jednak doniesień o zniszczeniach. **7 września ukraiński bezzałogowiec zniszczył skład amunicji w obwodzie woroneskim.** Niepowodzeniem zakończyło się natomiast przeprowadzone 5 września uderzenie dronów nawodnych na Noworosyjsk.

7 września **ukraiński wywiad wojskowy (HUR) przeprowadził cyberatak na zasoby cyfrowe rosyjskich przedsiębiorstw pracujących na rzecz przemysłu zbrojeniowego** (m.in. zakład w Czelabińsku i przedsiębiorstwo Sibinstrument w Irkucku). W wyniku uderzenia Kijów miał uzyskać dostęp do 14 serwerów oraz zniszczyć wewnętrzną infrastrukturę informatyczną poprzez usunięcie plików systemowych, baz danych i kopii zapasowych.

7 września szef wywiadu wojskowego Kyryło Budanow wskazał, że **komunikator Telegram, będący jednym z głównych źródeł informacji dla obywateli Ukrainy, stanowi bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego tego państwa**. Dodał, że blokowanie komunikatora jest technicznie trudne, ale możliwe.

Zachodnie wsparcie dla Ukrainy

6 września z udziałem prezydenta Zełenskiego odbyło się 24. spotkanie grupy kontaktowej państw wspierających Ukrainę w formacie Ramstein. Miało ono miejsce po raz pierwszy od czerwca. Obecność ukraińskiego przywódcy to jeden z elementów działań mających przekonać partnerów do zgody na użycie przekazywanych Kijowowi pocisków balistycznych (ATACMS) i manewrujących (Storm Shadow/SCALP) do uderzeń na terytorium FR. Przewodniczący spotkaniu szef Departamentu Obrony Stanów Zjednoczonych Lloyd Austin potwierdził, że stanowisko USA w tej sprawie pozostaje negatywne. Zaznaczył przy tym, że od lutego 2022 r. uczestnicy grupy kontaktowej przekazali Ukrainie pomoc o wartości ponad 106 mld dolarów.

W trakcie spotkania Pentagon ogłosił nowy pakiet pomocy wojskowej o wartości 250 mln dolarów. W ramach mechanizmu specjalnych uprawnień prezydenta (Presidential Drawdown Authority) z magazynów amerykańskiej armii przekazane zostaną m.in. rakiety przeciwlotnicze RIM-7 Sea Sparrow wraz z dodatkowym wyposażeniem obrony powietrznej, przenośne pociski kierowane ziemia–powietrze Stinger, amunicja do wyrzutni HIMARS, pociski artyleryjskie kalibru 155 mm i 105 mm, przeciwpancerne pociski kierowane Javelin i TOW, granatniki przeciwpancerne AT-4 oraz bojowe wozy piechoty Bradley i transportery opancerzone M113 (tych ostatnich pakiet ma zawierać ok. 200).

Obietnice dalszego wsparcia Kijowa złożyły również inne państwa, najczęściej powtarzając wcześniejsze zapowiedzi. Do końca bieżącego roku Wielka Brytania ma rozpocząć dostawy 650 lekkich pocisków rakietowych LMM (Lightweight Multirole Missile) o wartości 162 mln funtów (213 mln dolarów). W najbliższych miesiącach z Kanady ma dotrzeć na Ukrainę 80

840 silników i 1300 głowic do rakiet CRV-7 oraz 29 zdekompletowanych transporterów M113 i 64 Coyote LAV przeznaczonych pod zabudowę lub na części zamienne, a także broń strzelecka. Hiszpania przekaże baterię systemu obrony powietrznej HAWK (sześć wyrzutni ma się już znajdować w Polsce), a Holandia – pociski powietrze–powietrze oraz materiały do obsługi technicznej myśliwców F-16 (Holendrzy ocenili wartość swojego pakietu pomocy na 80 mln euro). Niemcy planują dostarczyć 12 haubic samobieżnych PzH 2000 (po sześć w 2024 i 2025 r.) oraz 77 czołgów Leopard 1A5.

Kolejne zapowiedzi wsparcia wojskowego Ukrainy pojawiły się również w dniach poprzedzających spotkanie w Ramstein oraz tuż po nim. 3 września Norwegia ogłosiła przekazanie 48,2 mln euro do koordynowanego przez Wielką Brytanię Międzynarodowego Funduszu dla Ukrainy (International Fund for Ukraine, IFU). Środki te zostaną przeznaczone na zakup dronów i wyposażenia obrony powietrznej. Dzień później kanclerz Olaf Scholz potwierdził, że Niemcy zamówiły dla Kijowa we własnym przemyśle 17 systemów obrony powietrznej IRIS-T, z których siedem już dostarczono. Według anonimowego źródła w rządzie RFN przytoczonego przez agencję Bloomberg do 2026 r. Berlin ma przekazać łącznie 24 systemy IRIS-T (po 12 w wersjach SLM i SLS). 5 września prezydent Klaus Iohannis podpisał ustawę umożliwiającą dostarczenie Ukrainie rumuńskiego systemu Patriot, terminu dostawy nie ujawniono.

8 września Portugalia potwierdziła wysłanie na Ukrainę sześciu śmigłowców gaśniczych Ka-32, co zapowiedziano już w październiku 2022 r. 9 września swój 17. pakiet wsparcia o wartości 401,6 mln euro ogłosił Sztokholm. Obejmuje on m.in. wyposażenie maskujące do wcześniej przekazanego ciężkiego uzbrojenia, transportery gąsienicowe Pbv 302, przenośne przeciwlotnicze zestawy rakietowe RBS 70, amunicję przeciwpancerną, granatniki i sześć szybkich łodzi desantowo-szturmowych CB90.

4 września Ukraina i Irlandia podpisały *umowę o współpracy i wsparciu dla Ukrainy*. W odróżnieniu od poprzednich dokumentów tego typu w tytule zrezygnowano z użycia sformułowania o „współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa". **Strona irlandzka potwierdziła, że w latach 2022–2023 wspomogła dostawy nieśmiercionośnego wyposażenia wojskowego kwotą 122 mln euro. W bieżącym roku wsparcie to wyniesie 128 mln euro, a dodatkowo co najmniej 40 mln euro zostanie przeznaczone na pomoc humanitarną.** Dublin dostarczy również sprzęt do rozminowywania, będzie współpracował w sferze cyberbezpieczeństwa oraz wesprze szkolenie ukraińskich żołnierzy w ramach misji EUMAM Ukraine. Jak dotąd Kijów podpisał 26 umów dwustronnych tego typu.

Potencjał militarny Ukrainy

5 września głównodowodzący Sił Zbrojnych Ukrainy generał Ołeksandr Syrski wskazał, że do kluczowych celów operacji w rejonie Kurska należy powstrzymanie Rosjan przed przygotowaniem nowej ofensywy z tego kierunku, odciągnięcie sił rosyjskich z innych odcinków frontu, utworzenie strefy buforowej uniemożliwiającej Rosjanom ostrzał artyleryjski terytorium Ukrainy w obszarze przygranicznym, pojmanie jeńców wojennych oraz podniesienie morale ukraińskich żołnierzy i społeczeństwa. Dodał, że siły ukraińskie są słabsze pod względem uzbrojenia i liczebności od sił rosyjskich, mających przewagę w lotnictwie, uzbrojeniu rakietowym, artylerii i ilości amunicji.

Odnosząc się do przebiegu mobilizacji, Syrski oznajmił, że priorytet stanowi rekrutacja większej liczby żołnierzy. Przyznał przy tym, że wcielani do armii przechodzą skrócony cykl przeszkolenia (miesiąc podstawowego szkolenia wojskowego, a następnie minimum pół miesiąca szkolenia specjalistycznego). W jego ocenie opóźnienia amerykańskiej pomocy wojskowej spowodowały poważne niepowodzenia na polu bitwy i przyczyniły się do spadku morale. 6 września prezydent Ukrainy poinformował, że siły ukraińskie kontrolują 1,3 tys. km^2 terytorium obwodu kurskiego.

Potencjał militarny Rosji

8 września irański deputowany do Zgromadzenia Konsultatywnego i członek parlamentarnej Komisji Bezpieczeństwa Narodowego i Polityki Zagranicznej Ahmad Bakhshayesh Ardestani potwierdził, że **Teheran oprócz dronów Shahed dostarcza Rosji rakiety balistyczne**. 9 września do MSZ Ukrainy został wezwany *charge d'affaires* Iranu Shahriyar Amuzegar. Ostrzeżono go, że kontynuowanie dostaw uzbrojenia dla FR spowoduje „nieodwracalne konsekwencje" w stosunkach dwustronnych.

